

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.III.20.344/2022/4.

A felperes:

felperes neve (felperes székhelye.)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Varga és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Varga József ügyvéd, ügyvédi iroda címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes neve (I. r. alperes lakcíme)

II. rendű alperes: II. r. alperes neve (I. r. alperes lakcíme)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Mosonyi Balázs Bálint ügyvéd (ügyvéd címe)

A per tárgya:

Kártérítés, és jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának a száma:

Szolnoki Törvényszék 6.P.20.771/2019/35.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperesek, 6.P.20.771/2019/36.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbi, részbeni átszövegezéssel helybenhagyja:

A bíróság kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 139 996 761 (egyszázharminckilencmillió-kilencszázkilencvenhatezer-hétszázhatvanegy) forintot, valamint ennek 2017. június 29. napjától a kifizetésig terjedő időre járó minden naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Megállapítja, hogy az I. rendű alperes fenti fizetési kötelezettsége egyetemleges a II. rendű alperest terhelő, a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M....../..../48. számú jogerős ítéletében előírt marasztalással.

Egyebekben az I. rendű alperes perköltség- és illeték fizetésére vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezéseket változatlan szövegezéssel helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1 000 000 (egymillió) forint másodfokú eljárási költséget.

A le nem rótt 2 500 000 (kettőmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A tényállás

[1] Az alperesek 1983. évben kötöttek házasságot, melyből 1985. évben személy 1 neve, 1987. évben személy 2 neve utónevű gyermekeik születtek. A házaspár kezdetben szolgálati lakásban, majd társasházi lakásban együtt lakott. A gazdálkodásuk úgy alakult, hogy jövedelmeiket részben külön kezelték, de az I. rendű alperes a rezsiköltséghez, és a gyermekek tartásához hozzájárult, 2008. évvel bezárólag a bevásárlásokat közösen végezték. Ha nagyobb kiadás merült fel, azt jellemzően a II. rendű alperes fizette ki, de az I. rendű alperes utólag mindig megtérítette a költség felét.

[2] Az I. rendű alperes 2001-től 2008. évig város 1 neve egy vaskereskedésben dolgozott eladóként, emellett foglalkozott árukiszállítással és beszerzéssel is, majd 2008. májusában egy budapesti cég alkalmazásába került, és ekkortól már külföldön dolgozott. Később egy építőipari cég alkalmazta, 2012. márciusától pedig kamionsofőr a B... Kft.-nél.

[3] A II. rendű alperes 1994. december 1-től a felperesi jogelőd neve (felperesi jogelőd) dolgozott, ahol 2003. január 1-től december 31-ig ő látta el a díjbeszedői és pénztárosi feladatokat, majd 2004. január 1-től a felperes Városgondnokságán pénzügyi előadói munkakörben díjbeszedői feladatokat végzett. Munkaköri leírása szerint, feladatai közé tartozott a víz- és csatornadíjak beszedése, az ehhez kapcsolódó számlák, fizetési felszólítások kiadása, továbbá a hátralékba került fogyasztók negyedéves listájának elkészítése. Készpénzes befizetés esetén a beszedett díjakat továbbítania kellett a munkáltató számlájára. A víz- és csatornadíj készpénzes befizetése esetén kezelnie kellett a készpénzállományt, és azzal kapcsolatos nyilvántartást kellett vezetnie.

[4] A díjbeszedés úgy történt, hogy a leolvasások, majd a számla kiállítása után a kétpéldányos számlákat átadták a II. rendű alperesnek, aki ezek alapján a személyesen megjelent ügyfelektől a díjat beszedte, vagy ő maga kereste fel a díjjal tartozó fogyasztókat. A befizetett összegeket úgy igazolta – aláírás nélkül –, hogy a fogyasztó számlájára bélyegzővel rányomta a „fizetve” megjelölést, a fizetés dátumát, és ezt a példányt adta át. A vízdíjszámla másolatokat összegyűjtve az íróasztalán tárolta, a beszedett pénzt kazettába helyezte. Már 2003. évtől a vízdíj befizetések rögzítésére számítógépes számlázó rendszert használtak, a következő évtől a település ellátó szervezet kincstári rendszerben működött.

[5] A II. rendű alperes a munkáltatója felé készpénzben befizetett összegekről nem személyenkénti, hanem napi, befizetési adatokat tartalmazó listát készített, melyet utólag, írásban állított össze. Több esetben a rögzítés szerint a befizetéseket hétvégére vagy munkaszüneti napokra időzítette. A készpénzes befizetők nevéről, az összegekről egy füzetben vezette az adatokat. A készpénzes befizetéseket még a befizetés napján, munkanapon az pénzügyi osztály neve megadott számlájára kellett volna továbbítania. A számítógépes programhoz rendelt jelszót egy másik munkatársa is ismerte, aki helyettesítésre volt jogosult.

[6] A II. rendű alperes munkáltatója 2005-2006. évtől kezdődően észlelte, hogy egyre csökken a készpénzes díjak befizetése. A munkáltató részéről személy 3 neve már 2004-től vizsgálta, hogy ennek mi lehetett az oka, majd 2007. év elején megállapította, hogy 15 fogyasztó készpénzes befizetése nem került rögzítésre a számítógépes rendszerben. A II. rendű alperes ellen kezdeményezett büntetőeljárás során megállapíthatóvá vált, hogy 2003. január 1. napjától 2007. április 14-ével bezárólag, 28 816 esetben az általa a fogyasztótól

átvett számla ellenértékét, összesen 139 709 761 forintot nem fizetett be a – felperesi jogelőd – munkáltatója számlájára, azt magánál tartotta, és sajátjaként kezelte.

[7] A település-ellátó szervezetnél dolgozók nettó havi átlagkeresete 2004-2007. között 70 000-80 000 forint között alakult. A munkatársak ebben az időszakban észlelték, hogy a II. rendű alperes az átlagot jóval meghaladó életszínvonalon él – divatosan öltözött, drága cipőket, ruhákat vásárolt, gyermekeinek a munkahelyén több ezer forintos zsebpénzt adott. A család kiadásai a perbeli időszakban jóval meghaladták a bevételeiket, 2003. év eleje és 2007. júliusa között több értékes ingóságot is vásároltak (Révai-nagy lexikon, turbó mosó- és szárítógép, multifunkciós nyomtató, több laptop, televízió, értékes festmény, klímaberendezés, 560 db DVD, személygépkocsik, motorok stb.), melyek a büntetőeljárás során zár alá vételre kerültek.

[8] A felperes település-ellátó szervezete 2007. április 16-án a II. rendű alperessel szemben fegyelmi eljárást indított, miután a jelentős hiányt észlelték. Állásából felfüggesztették, majd 2007. május 10-én kelt határozattal a fegyelmi tanács elbocsájtás fegyelmi büntetéssel sújtotta.

[9] Az alperesek 1999. évben vásárolták meg a ingatlan 1 címe szám alatti családi házat, melynek vételéhez felhasználták az előző társasházi lakásuk eladási árát, és együttesen 2 600 000 forint kölcsönt vettek fel. A lakóház fele-fele arányú közös tulajdonukba került. A II. rendű alperes – a büntető feljelentés után – 2007. április 19-én, az öt megillető ½ ingatlan-illetőségére tartási szerződést kötött személy 1 neve fiával, fenntartva a saját haszonélvezeti jogát. Az alperesek pontosan meg nem határozható időben lakás-takarékpénztári megtakarítás igénybevételeivel megvásárolták a ingatlan 2 címe szám alatti lakásingatlant, azt később gyermekeiknek ajándékozták. Az I. rendű alperesnek a házasságkötéstől kezdve folyamatosan volt gépkocsija, azokat a saját nevére íratta, legutóbb egy Ford Focus C-Max Trend típusú nagyteljesítményű gépkocsi volt a tulajdonában.

[10] A cselekmény felfedezése és a munkahelyi számítógép winchesterének lefoglalása után a felperes jogi képviselője 2007-ben büntető-feljelentést tett a II. rendű alperes ellen. A nyomozás különösen nagyértékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettének alapos gyanúja miatt folyt. Két évi nyomozás után a főügyészség neve a 2009. szeptember 28-án meghozott határozatában a II. rendű alperessel, mint gyanúsítottal szemben folyó eljárást megszüntette – azon indokkal, hogy a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg a bűncselekmény általa történt elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény. A felperes ezzel kapcsolatos panaszát a Legfőbb Ügyészség elutasította.

[11] A felperes 2010. január 18-án beterjesztett pót-magánindítványa alapján indult el újból a büntetőeljárás. A Szolnoki Törvényszék elsőfokon a 2013. szeptember 20-án meghozott, 9.B.../.../73. számú ítéletében megállapította a II. rendű alperes bűnösségét a magánindítványban foglalt sikkasztás büntettének minősített esete miatt, és ezért a II. rendű alperest három év börtönbüntetésre, közügyektől, valamint a pénztárosi foglalkozástól eltiltásra ítélte, ugyancsak három éves időtartamra.

[12] A büntetőeljárás során igazságügyi informatikai- és könyvszakértői vélemények készültek. Az informatikus szakértő megállapította, hogy a II. rendű alperes nem

rendeltetésszerűen használta a vízdíj-számlázó rendszert. Az általa használt rendszer zárt volt, alkalmas lett volna havi összesítők kinyomtatására, a készpénzes befizetések nyilvántartására. Ennek ellenére a II. rendű alperes úgy járt el, hogy a hátralékos fogyasztók felé a fizetési felszólításokat nem a számlázórendszerből nyomtatta ki, hanem azokat külön legépelte másik formátumban. Majd egy külön füzetben vezette a készpénzes befizetéseket, és azt használta fel az általa leadott áfa-listák elkészítéséhez. Ilyen módon a rendszerből nem lehetett aktuálisan nyomon követni a hátralékos listát. A számítógépes program megfelelő működtetése mellett akár napi-, heti listákat is lehetett volna készíteni a készpénzes befizetésekről.

[13] Az igazságügyi könyvszakértő tételesen ellenőrizte az átutalásos és készpénzes befizetéseket, azt a szakvéleményében részletesen kimutatta. Az eljárás során kiderült, hogy a II. rendű alperes szabadsága alatt, amikor helyettesítették, a készpénz befizetések legkésőbb már másnap a felperes számlájára kerültek, ellentétben a II. rendű alperes gyakorlatával. A szakértői vélemények alapján a büntető bíróság megállapította, hogy a hiányt nem az elrontott adatrögzítés okozta, hanem az a tény, hogy a II. rendű alperes a készpénzes befizetéseket nem továbbította az pénzügyi szervezet neve a felperes alszámlájára, és nem szerepeltette az áfa bevallásokban a hétvégén történt kiegyenlítéseket sem. A II. rendű alperes cselekményével megszegte a számviteli szabályokat, valamint a felperes jogelődjének bizonylati, pénzkezelési szabályzatában foglaltakat.

[14] Az elsőfokú büntető ítélet kötelezte a II. rendű alperest a felperes javára 139 709 761 forint megfizetésére kártérítés címén, mivel a felperes előterjesztette a polgári jogi igényét is.

[15] A büntetőügyben másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla a 2014. június 3-án meghozott határozatával részben megváltoztatta az elsőfokú ítélet akként, hogy a felperes, mint magánfél polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasította. Nem változtatta meg a II. rendű alperes cselekményének büntetőjogi megítélését és minősítését, ugyanakkor az ítélet indokolásában az szerepel, hogy a kár összege pontosan nem állapítható meg, csupán az, hogy a II. rendű alperes 50 000 000 forintot meghaladó, de a 139 709 761 forintot el nem érő, pontosan meg nem határozható kárt okozott. Mindezt arra alapította az ítéltábla, hogy a szakértői vélemények bizonyos részeit ellentmondónak találta.

[16] A II. rendű alperes felülvizsgálati indítvánnyal élt, azt a Kúria a 2014. szeptember 2-án meghozott határozatával érdemi vizsgálat nélkül elutasította, kimondva, hogy az indítvány törvénynél fogva kizárt.

[17] A felperes a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz a 2014. július 30. napján benyújtott keresetében az 1992. évi II. törvény (Munka Törvénykönyve) 169. § (1) és (3) bekezdései alapján kérte mindkét alperes egyetemleges marasztalását 139 996 761 forintban, és annak 2005. január 1-től számított törvényes mértékű késedelmi kamataiban.

[18] Felperes szerint a Szegedi Ítéltábla megállapításával ellentétben pontosan meghatározható az I. rendű alperes által okozott kár összege. Az alperesek egyetemleges marasztalását a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény

(Családjogi törvény, a továbbiakban: Csjt.) 26. § (1) bekezdésére alapította azzal, hogy a károkozaskor az alperesek házassági életközösségben éltek.

[19] A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2016. november 23. napján meghozott, 2.M..../..../48. számú ítéletében a keresettel egyezően kötelezte jelen per II. rendű alperesét – ott, mint I. rendű alperest – a peresített összeg és kamatainak megfizetésére.

A jelen per I. rendű alperese, I. r. alperes neve (ott II. rendű alperes) vonatkozásában a keresetlevelet áttenni rendelte az általános polgári ügyekre hatáskörrel rendelkező Szolnoki Törvényszékhez. A munkaügyi bíróság eljárása során kizárólag a kár összegére folytatott bizonyítást, figyelemmel arra, hogy a jogerős büntető ítélet folytán a jogerősen elítélt alperes bűnössége, felelőssége már nem volt vizsgálható. Elrendelte az informatikai szakértői vélemény kiegészítését. A szakértő kiegészített véleményében megállapította, hogy az alperes (jelen perben II. rendű alperes) a munkavégzés alóli felfüggesztését követő (2007. április 16.) későbbi adatmentések, adat-tömörítések a számítógépen mentett adatok hitelességét nem érintik. A szakértő így teljes bizonyossággal meg tudta állapítani, hogy a felperest ért kár összege 139 996 761 forint.

[20] A munkaügyi bíróság elfogadta a kiegészített informatikai szakértői véleményt ítélezése alapjául, és az Mt. 166. §, valamint 168. §-ai szerint marasztalta I. rendű alperesként a volt munkavállalót a peresített összegben, annak kamataival együtt. A bűnösség körében utalt a jelen ügyben alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 4. § (2) bekezdésében foglaltakra. A másik alperes marasztalását azért mellőzte, mert ő nem állt jogviszonyban sem a felperessel, sem annak jogelődjével, ezért a munkaügyi bíróságnak nincs hatásköre a vele szembeni követelés elbírálására. A kereset részbeni áttételéről az rPp. 29. § (1) bekezdése és a 129. § alapján döntött.

[21] A munkaügyi perben másodfokon eljáró Szolnoki Törvényszék a 2017. június 29-én meghozott, 4.Mf.20..../..../4. számú ítéletében csupán részben, az eljárási illeték viselésére vonatkozó rendelkezés tekintetében változtatta meg az ítéletet. Az alperesi marasztalására és a részbeni áttételére nézve azt helybenhagyta helyes indokainál fogva.

[22] A jelen per II. rendű alperese ellen folyó büntetőeljárás alatt a Szolnoki Városi Bíróság a 2009. április 15. napján meghozott, 16.Bny..... számú végzésében elrendelte annak a 2 926 760 forint összegnek a zár alá vételét, amely a II. rendű alperest megillette volna egy külön munkaügyi per kapcsán, mely az alábbiak szerint folyt le.

[23] A II. rendű alperes 2007. évben munkaügyi pert indított a felperes jogelődje ellen, fegyelmi határozat hatályon kívül helyezése iránt. Felperes jogelődje ugyanis a 2007. május 10-i dátumú határozatával a felperest elbocsátás fegyelmi büntetéssel sújtotta, miután próbaellenőrzések során megállapítást nyert, hogy több készpénzes vízdijszámla ellenértéke nem folyt be a pénztárba. Felperes közalkalmazotti jogviszonyát megszüntették, visszatartották a 2007. április 16. és 2008. január 1. között esedékes illetményét. A munkaügyi eljárás az 1.M..... ügyszámon volt folyamatban. Ott a felperes keresetében a fegyelmi határozat hatályon kívül helyezését kérte, ennek a munkaügyi bíróság helyt adott, mivel az ítélet meghozatalának időpontjában még nem volt a II. rendű alperes büntetőjogi felelősségét megállapító jogerős ítélet. A munkaügyi bíróság kötelezte a volt munkáltatót a II.

rendű alperes visszatartott, összesen 1 895 960 forint illetménye, 532 000 forint végkielégítés és 266 000 forint felmentési időre járó bér megfizetésére. Az elsőfokú ítélet másodfokon, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 4.Mf.....2008/5. számú helybenhagyó ítéletével, 2009. január 22-én jogerőre emelkedett.

[24] A munkáltató azonban visszatartotta ezen összegek kifizetését, mivel már folyamatban volt a büntetőeljárás. A zár alá vételt elrendelő határozatban megállapított összeg a munkáltatót terhelő marasztalási összegek végösszege. Ezt számította be a felperes az alperesekkel szembeni követelésébe (a főkövetelés késedelmi kamatába) a perbeli 29. számú beadványában levezetettek szerint.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

[25] A felperes módosított kereseti kérelmében – II. r. alperes neve II. rendű alperesként való perbevonását követően – az alperesek egyetemleges marasztalását kérte 139 996 761 forintban és annak 2015. január 1-től a kifizetésig járó késedelmi kamataiban. Pernyertessége esetén a vonatkozó jogszabály alapján kérte perköltsége megállapítását.

[26] Követelését a per folyamán módosított jogalap szerint az rPtk. 361. § (1) bekezdésére, a jogalap nélküli gazdagodás megtérítésének jogcímére alapította. Kifejtette, az I. rendű alperes jogalap nélkül jutott vagyoni előnyhöz az ő rovására azáltal, hogy a II. rendű alperes bűncselekménye folytán az elsikkasztott összeg közös vagyonuk részévé vált. A büntetőeljárás során nem merült fel adat, hogy abból bármilyen összeget kizárólag a II. rendű alperes használt volna fel a közös életvitelen kívül.

[27] Álláspontja szerint nem vitatható, hogy az alperesek a bűncselekmény elkövetése idején közös háztartásban, vagyonközösségben éltek. Hivatkozott a Csjt. 27. § (1) bekezdésében, foglaltakra, továbbá a Legfelsőbb Bíróság BH 546/2000. számú eseti döntésére, melynek értelmében a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése a házastársak közös adósságának minősül akkor, ha a bűncselekménnyel szerzett haszon a közös vagyonba került, és azt közösen használták fel. Az I. rendű alperes az ő rovására jutott jogalap nélkül vagyoni előnyhöz azáltal, hogy a házastársa által elkövetett bűncselekményből származó haszon a felek közös vagyonát gazdagította.

[28] Annak bizonyítására, hogy a bűncselekménnyel szerzett vagyoni érték az alperesek közös háztartásába befolyt, csatolta a II. rendű alperes, mint gyanúsított vagyonára nézve kiadott zár alá vételt elrendelő határozatot. Kérte felhasználni a büntetőeljárásban keletkezett igazságügyi szakértői véleményeket. Álláspontja szerint az alperesek a polgári perben már nem vitathatják a bűncselekmény elkövetését és a bűncselekménnyel okozott kár összegét sem.

[29] A felperes a 29. számú beadványában foglaltak szerint nyilatkozott arról, hogy a felperesi jogelőd terhére, az I. rendű alperes javára megállapított összeget hajlandó beszámítani a perbeli követelésbe, akként, hogy a zár alá vett összeggel alperesekkel szembeni követelése kamattartozását csökkenti. Ezt számszakilag levezette, és ennek

megfelelően 2017. június 29. napjától kérte az alperesek egyetemleges késedelmi kamat fizetési kötelezettségének megállapítását is.

[30] Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását, és a felperes perköltségükben való marasztalását kérték. Kifejtették, hogy álláspontjuk szerint az előző perekben a munkaügyi bíróság hatáskör- és illetékesség hiányában törvénysértően járt el az I. rendű alperessel szemben. Az I. rendű alperes soha nem állt alkalmazásban a felperes jogelődjénél, így sérelmére kárt sem okozhatott. Kifogásolták, hogy a felperes korábban kártérítés jogcímén terjesztette elő a kereseti kérelmét, majd azt a polgári perben megváltoztatta, egy másik jogcímet jelölt meg. Megítélésük szerint a jogalap nélküli gazdagodás jogcíme a jelen perben sem lehet hivatkozni. A II. rendű alperes a bűncselekményt 2003-2007. évek között követte el, a felperes a keresetét az elévülési időn túl terjesztette elő. A felperes utólag nem hivatkozhat az elévülés nyugvására vagy félbeszakadására, emiatt elévülési kifogást is beterjesztettek.

[31] Érdemben is megalapozatlannak minősítették a kereseti kérelmet. A II. rendű alperes által végzett díjbeszedési- és számlázási munkákat munkaköri felettesének ellenőriznie kellett, így amennyiben hiány volt, azért egyedül nem felel. Sérelmezték, hogy II. rendű alperes munkatársa is részt vett ebben a munkában, ő is kezelte a készpénzt, ennek ellenére vele szemben eljárás nem indult.

[32] A büntetőeljárásban született határozatok összességében, tételesen lebontva nem határozták meg, hogy II. rendű alperes pontosan hol, milyen időpontban és milyen összegre követte el a sikkasztást. A fegyelmi eljárást követő munkaügyi eljárásban a munkaügyi bíróság azt állapította meg, hogy II. rendű alperes szabálytalanságot nem követett el, a keletkezett hiányért és a szabálytalan könyvelésért nem ő felel. Munkáját mindig a munkáltatói utasítások és szabályok szerint látta el. Az a körülmény, hogy a pénzkezelés ellenőrzését munkáltatója nem tette meg, pontosabb elszámolást nem követelt meg és annak feltételeit sem alakította ki, az ő érdekkörében felmerülő hiányosságra vezethető vissza.

[33] II. rendű alperes külön sérelmezte, hogy az 1.M..... számú munkaügyi eljárásban a javára megítélt összeget a felperes nem fizette ki. Nem fizette ki az ezután járó nyugdíjbiztosítást, így több év kiesett a nyugdíj megszerzéséhez szükséges szolgálati idejéből.

[34] Az I. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy a házasság kezdetétől külön kezelték jövedelmeiket, ő kizárólag a rezsiköltséghez és a gyermekek tartásához járult hozzá. Jelenleg a jövedelme 35%-át adja át kizárólag a II. rendű alperesnek a háztartási kiadásokra, a többivel saját maga rendelkezik. Kijelentette, hogy a perben tőle követelt összeg soha nem folyt be a háztartásukba, mindvégig átlagos színvonalon éltek.

[35] A II. rendű alperes megerősítette az I. rendű alperes nyilatkozatát. Mindig minimálbérre volt bejelentve, szerény körülmények között éltek. Lakástakarék-megtakarításból vásároltak lakást befektetésként, azt utóbb értékesíteni kellett fogvatartása alatt. Többször felvetette a II. rendű alperesnek a válás lehetőségét, aki azonban ettől elzárkózott. Mindkettőjüknek jelentős kölcsöntartozásaik vannak, ha a követelt összeg befolyt volna a háztartásba, anyagi gondjaik nem lennének. A még meglévő martfői házuk is befejezetlen, korábban a gázt kikapcsolták, a lakatlan házra nem tudnak költeni.

Az elsőfokú ítélet és annak indokai

[36] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelem szerint kötelezte I. rendű alperest – a II. rendű alperessel egyetemlegesen – a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M..../..../48. számú jogerős ítéletében II. rendű alperes terhére megállapított 139 996 761 forint marasztalási összeg megfizetésére azzal, hogy az I. rendű alperes ezen összeg után 2017. június 29. napjától köteles a kifizetésig járó törvényes mértékű késedelmi kamat megfizetésére. Rendelkezett a bíróság az I. rendű alperes, felperes javára történő perköltség fizetésre kötelezéséről, valamint a le nem rótt illetékre vonatkozó fizetési kötelezettségéről.

[37] Az ítélet jogi indokolásában a bíróság elsődlegesen arra tért ki, hogy az jelen perben már nem volt vizsgálható, helyesen döntött-e a munkaügyi bíróság a keresetlevél polgári bírósághoz történő áttételéről. Az érdemi elbírálás során arra sem lehetett utóbb kitérni, hogy a munkaügyi bíróság miért fogadta be a hiányos keresetlevelet. A munkaügyi bíróság eljárásának szabályosságát a polgári bíróság nem vizsgálhatta.

[38] Az elsőfokú bíróság a továbbiakban az alperesek elévülési kifogására tért rá, azt azért minősítette alaptalannak, mert a büntetőeljárás időszakában az igényérvényesítés lehetősége nyugodott. A büntetőeljárás jogerős lezárását követő 2 hónapon belül mindkét alperessel szemben a munkaügyi bíróságnál az igényérvényesítés megtörtént. Ez azt jelenti, hogy az elévülés nyugvásának lezárulását követő 1 éves törvényi határidőn belül került sor a bírósági igényérvényesítésre a jelen per I. rendű alperesével szemben is.

[39] Az alperesek közötti házastársi vagyontársaság Csjt. 27. § (1) bekezdés szerinti vélelmének megdöntése a bizonyítási eljárás során nem történt meg, a károkozó magatartás elkövetésének időszakában a házassági életközösség fennállt, a bűncselekményből származó vagyoni előny pedig befolyt a közös háztartásba, az a közös vagyon részévé vált. Ezt alátámasztotta a büntetőeljárás során lefolytatott tanúbizonyítás is, mely az alperesek akkori átlagos életszínvonal feletti életvitelét igazolta. A büntető, illetve munkaügyi bíróság előtt lefolytatott két perben szakértői bizonyítás határozta meg pontosan azt az összeget, amely nem került a munkáltató pénztárába befizetésre a II. rendű alperes részéről.

[40] A perben a felperes élhetett a jogalapot érintő keresetváltoztatás jogával és a BH2000. 546 számú eseti döntés alapulvételével helyesen határozta meg ennek megfelelően az I. rendű alperessel szembeni jogcímet akként, hogy jogalap nélküli gazdagodás megtérítéseként kérte az I. rendű alperes marasztalását. Ezt azért találta elfogadhatónak a bíróság, mert az I. rendű alperes felróható magatartást nem tanúsított, ugyanakkor a II. rendű alperessel vagyontársaságban élve részesült a bűncselekményből származó haszonból. Ez az alperesek közös vagyonát gazdagította, ezért I. rendű alperes a felperes rovására jogalap nélkül gazdagodott ilyen módon. Az alperesek egyetemleges marasztalására a Ptk. 337. § (1) bekezdés, valamint a Csjt. 27. § (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel kerülhetett sor.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[41] Az ítélet ellen az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a kereset teljes egészében történő elutasítását elsődlegesen elévülés okán, továbbá a jogalap hiánya miatt.

[42] Eljárási szabálysértésre is hivatkozva előadták, álláspontjuk szerint a bíróság jogszabálysértőn járt el, amikor a II. rendű alperes perbe hívására szólította fel a felperest és azzal is, hogy az áttételt elrendelő végzés után kereset-kiterjesztést és jogcímváltoztatást engedélyezett. A Pp. 146. § és 146/A. § keresetváltoztatással kapcsolatos rendelkezéseit idézve hangsúlyozták, a kereset jogcíme kogens tiltó szabály vonatkozik a keresetváltoztatást illetően. Az EBH 2012 P. 11 számú eseti döntés figyelembevételét kérték, mivel a felperes által érvényesíteni kívánt kereset jogalapja eredetileg kártérítés volt mindkét alperes tekintetében, ebből következően a szubszidiárius jellegű jogalap nélküli gazdagodás jogcímre nem volt változtatható a kereset jogalapja. Az nem pótolhatja, helyettesítheti a felperes által elmulasztott, illetve hibásan alkalmazott igényérvényesítést. Megjegyezték, a felperes keresetváltoztatás után hivatkozott a jogalap nélküli gazdagodásra, de annak jogszabályi háttérét nem jelölte meg, valamint azt sem, hogy az I. rendű alperessel szemben ez hogyan értelmezendő.

[43] Az elévülési kifogást fenntartva alperesek hangsúlyozták, nem jelöli meg azt az időpontot a felperes, amikor állítása szerint az I. rendű alperes jogalap nélkül vagyoni előnyhöz jutott. Ez legfeljebb a II. rendű alperes által elkövetett bűncselekmény időszakához köthető, mely 2003. és 2007. év közötti időszak. Ebből kiindulva a jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése iránti igény 2012. évben elévült. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta pontos időszak meghatározással, hogy milyen nyugvási időszak volt, és hogy mikor tekintette az elévülést megszakadtnak. Kizárólag azt állapította meg, hogy időben történt a felperes igényének érvényesítése. A BDT2015. 3364 számú eseti döntésre hivatkozással hangsúlyozták, a bűncselekményt is megvalósító károkozásból származó igény elévülése kérdésében az elévülés megszakadása és nyugvása szempontjából a polgári jogi szabályokat kell alkalmazni. A büntetőjogi intézkedések kizárólag a büntethetőség elévülését szakítják meg, polgári jogi szempontból az elévülés nyugvása legfeljebb addig áll fenn, amíg a károsult a károkozó magatartásról és a károkozó személyéről egyértelműen tudomást szerez.

[44] A jogalap nélküli gazdagodás jogcímét érdemben vizsgálva előadták, a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy az I. rendű alperesnél milyen jogtalan előny keletkezett. Emellett bizonyítani kellett volna azt is, hogy I. rendű alperes rosszhiszeműen, felróható módon gazdagodott. Kérték figyelembe venni, hogy az I. rendű alperes vagyonában gyarapodás valójában nem következett be, korábbi hiteltartozásai változatlanul fennállnak. Hiányolták, hogy az ítélet nem indokolja meg az I. rendű alperes milyen időpontban, milyen neki felróható magatartás tanúsításával jutott a felperes rovására jogtalan vagyoni előnyhöz. Kérték figyelembe venni a Ptk. 361. § (2) bekezdés rendelkezését, mely a gazdagodás visszatérítése alóli mentesülés szabályát tartalmazza. A jogalap tekintetében a BH2000. 546 számú eseti döntés nem lehet jelen ügyben irányadó, mivel az más tényálláson alapul.

[45] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Indokolásként kifejtette, álláspontja szerint az áttételt elrendelő

végzés felülvizsgálatára már nem kerülhet sor. Az ezzel kapcsolatos döntést a jogorvoslati eljárások során szabályszerűnek találták a fellebbviteli bíróságok. A fellebbezésben felhozott eseti döntés helyes értelmezése szerint jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történő igényérvényesítésre akkor kerülhet sor, ha nincs más olyan jogcím, melyre alapozva a jogosultnak lehetősége lenne követelését érvényesíteni. Ez nem jelenti azt, hogy a felperes jogosultként a perben elmulasztotta volna az egyébként rendelkezésre álló jogcímen történő igényérvényesítés lehetőségét. Neki valójában nem is állt rendelkezésére más egyéb jogcím arra, hogy az I. rendű alperessel szemben az igényt érvényesítse. A korábbi munkaügyi perben, kártérítés alapján történt igényérvényesítéshez képest a rPp. által meghatározott keretek között megvolt az eljárásjogi lehetőség a jogalap megváltoztatáshoz. Ezt a felperes keresetváltoztatásában pontosan megjelölte és tényállási adatokkal is alátámasztotta, annak jogszabályi háttérét kifejtette. Az elsőfokú bíróság ezt az ítélet indokolásában elfogadta.

[46] Az elévülési kifogást illetően felperes hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság vizsgálta az elévüléssel kapcsolatos alperesi hivatkozásokat, azokat megalapozatlannak találta, mivel elfogadta az elévülés nyugvásával kapcsolatos álláspontját, ezt az ítélet [39], [41] bekezdései tartalmazzák, melyeket külön idézett. Az, hogy az alperesek házasságukat nem bontották fel és egymás között vagyoni jellegű megállapodást nem kötöttek, azt igazolja, hogy közöttük a bűncselekmény elkövetésének időszaka alatt házastársi életközösség állt fenn és a törvényi vélelem szerint a bűncselekményből származó bevételt közösen használták fel. Ennek ellenkezőjét az alperesi oldalnak kellett volna bizonyítania, ahogy azt is, hogy az I. rendű alperes a visszakövetelést megelőzően a vagyoni előnytől elesett. Ilyen bizonyításra azonban a perben nem került sor. Ez okból a őt nem terheli annak bizonyítási kötelezettsége, hogy az I. rendű alperes a gazdagodáshoz rosszhiszeműen jutott volna. Fenntartotta, hogy a BH2000. 546 számú eseti döntés jelen perre alkalmazható, ezt fogadta el az elsőfokú bíróság az ítélezése során.

Az ítéltábla döntésének indokai

[47] A fellebbezés nem alapos.

[48] Az alperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását kérték eljárásjogi és anyagi jogi hibákra hivatkozással.

[49] Fellebbezésben is fenntartott eljárásjogi kifogásuk szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértőn járt el, amikor nem észlelte, hogy a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt folyó perben hozott 2.M....../..../48. számú ítéletben a felperes jelen per I. rendű alperesével szemben benyújtott keresetet a Szolnoki Törvényszékre átvető rendelkezés jogszabálysértő volt és erre figyelemmel a jelen pert nem szüntette meg.

[50] Az ítéltábla mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a II. rendű alperes munkajogi felelősségét a sikkasztás bűncselekménnyel a felperesnek okozott kár vonatkozásában a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a fent megjelölt jogerős ítéletében már megállapította. E perben a munkaügyi bíróság egyebek mellett tisztázta a II. rendű alperes károkozó magatartását és a kár összecszerűségét is. Tekintettel azonban arra, hogy a munkaügyi bíróságnak nem volt hatásköre a jelen per I. rendű alperesével szemben a kár

megtérítésére való kötelezésre, így a keresetlevelet a rPp. 129. § alkalmazásával az eljárásra hatáskörrel rendelkező Szolnoki Törvényszékre tette át. A II. rendű alperes a jelen perben lényegében kizárólag csak azért szerepel, mert csak így lehetett a marasztalás egyetemlegességét rögzíteni ítéleti rendelkezéssel. Ennek hiányában ugyanis az I. rendű alperest külön marasztaló jogerős döntés alapján a teljes marasztalási összegre lehetne végrehajtást vezetni mindkét alperessel szemben.

[51] Tekintettel arra, hogy a Szolnoki Munkaügyi Bíróság a jelen per I. rendű alperesével szemben benyújtott keresetet áttevő rendelkezése jogerőre emelkedett, így annak jogszerűsége a jelen perben már nem vitatható (rPp. 228. § (3) bekezdés). Tévedett ugyanakkor az elsőfokú bíróság abban, hogy a hatáskörének hiánya a jelen perben már nem vizsgálható. A rPp. 28. § 1. fordulata szerint ugyanis a bíróság hatáskörének hiányát hivatalból veszi figyelembe, a hatáskör fennálltának kérdését az eljárás során mindvégig vizsgálni kell. Jelen esetben azonban az elsőfokú bíróság akár a kártérítésre, akár jogalap nélküli gazdagodásra alapított felperesi kereseti kérelem vonatkozásában hatáskörrel bírt (rPp. 23. § (1) bekezdés a) pont), így jogszerűen bírálta el a felperes keresetét.

[52] Az alperesek szerint az elsőfokú bíróság ítélete azért is jogszabálysértő volt, mert tévesen engedélyezte a felperes számára az I. rendű alperessel szemben a Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt előterjesztett kereseti kérelmének megváltoztatását.

[53] A rPp. 146. § (1) bekezdése szerint a felperes a keresetét az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatja, feltéve, hogy a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered, mint az eredeti kereset vagy azzal összefügg.

[54] A rPp. 146/A. § (1) bekezdése szerint kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól eltérően a felperes a keresetét az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg.

[55] Jelen ügyben az elsőfokú bíróság felhívására, még az alperesek érdemi ellenkérelmének előterjesztését megelőzően változtatta meg a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetét. Ez a keresetváltoztatás a rPp. előbb ismertetett szabályaira figyelemmel szabályszerű volt, az elsőfokú bíróság nem követett el jogszabálysértést, amikor a megváltoztatott kereseti kérelem alapján bírálta el a jogvitát.

[56] Megjegyzi az ítéltábla, hogy az alperesek fellebbezésében hivatkozott EBH2012. P.11. számú eseti döntés a jelen ügyben nem releváns, mivel a felperes igénye – tartalmát tekintve – eredetileg is a jelen per I. rendű alperese jogalap nélküli gazdagodásának visszatérítésére irányult, csak azt nem a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt, illetve téves jogcímen érvényesítette. A keresetváltoztatása nem valamely más jogcímű igény elmulasztott érvényesítésének „pótlása”, „felélesztése” volt, hanem a tényálláshoz igazodó jogcím helyesbítése történt meg. Megjegyzi az ítéltábla, az 1952. évi Pp. alkalmazása esetén még nem érvényesült olyan szigorú jogcímhez kötöttség, mint amit az új Pp. szabályoz. A bíróság, ha alaposnak találta a perben érvényesített igényt, úgy annak a keresetben megjelölhető képest más jogalapon is helyt adhatott.

[57] Arra is hivatkoztak az alperesek a fellebbezésükben, hogy a felperes megváltoztatott keresete továbbra is hiányos volt, mert nem jelölte meg annak jogszabályi háttérét, a gazdagodás időpontját. Ezzel ellentétben az ítéltábla azt állapította meg, hogy a felperes keresetváltoztatása (5. sorszámú beadvány) részletesen tartalmazta a rPp. által előírt valamennyi alaki és tartalmi kelléket.

[58] Amennyiben elévülési kifogás előterjesztésére kerül sor egy perbeli jogvitában, úgy a bíróságnak elsődlegesen e kérdéskörben kell döntenie, elévülés megállapítása esetén ugyanis a bíróság előtti jogérvényesítés lehetősége hiányában nem kell áttérni a perbeli jogvita érdemi elbírálására (BH2013. 189 számú eseti döntés, BH2006. 220. számú eseti döntés).

[59] Az alperesek fellebbezésben is fenntartott érdemi, anyagi jogi kifogása elsődlegesen arra irányult, hogy a felperes az I. rendű alperessel szemben érvényesített kereseti kérelme a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (rPtk.) 324. § (1) bekezdésére figyelemmel elévült. E körben hivatkoztak a Szegedi Ítéltábla egyik korábbi, a BDT2015. 3364. szám alatt közzétett eseti döntésére. Ennek III. pontja szerint a bűncselekményt is megvalósító károkozásból származó igény elévülése kérdésében az elévülés megszakadása és nyugvása szempontjából a polgári jogi szabályokat kell alkalmazni. A bűncselekménnyel okozott kár megtérítésére irányuló igény érvényesíthetőségének határidejét az adott bűncselekmény és nem a konkrét elkövető büntethetőségének elévülési ideje határozza meg. A büntetőjogi intézkedések kizárólag a büntethetőség elévülését szakítják meg, polgári jogi szempontból az elévülés nyugvása legfeljebb addig áll fenn, amíg a károsult a károkozó magatartásról és a károkozó személyéről egyértelműen tudomást nem szerez.

[60] Az alperesek állítása szerint a bűncselekmény folytatódólagos elkövetése 2007-ig tartott, ehhez képest a 2014-ben előterjesztett kereseti követelés elévült.

[61] Ezt az I. rendű alperesre vonatkozóan lehetett csak jelen perben vizsgálni, II. rendű alperesre jogerős ítéleti marasztalás a munkaügyi perben már megtörtént. Az ő perbevonására csak az egyetemleges marasztalás megállapíthatósága érdekében került sor. Az ő munkaügyi perben történt marasztalásának helyessége jelen perben már nem vizsgálható, az elévülés szempontjából sem, az ugyanis már ítélt dolog.

[62] Megjegyzi csupán az ítéltábla, hogy a felperes a II. rendű alperessel szemben a kártérítés iránti polgári jogi igényét már a büntetőeljárásban érvényesítette, így az nem évült el. Alappal hivatkoztak ugyanakkor arra az alperesek, hogy a jelen perben a felperes az I. rendű alperes vonatkozásában megváltoztatta a keresete jogcímét, ezért a bíróságnak azt is vizsgálnia kellett, hogy az a jogalap nélküli gazdagodás jogcímén elévült-e.

[63] A rPtk. 326. § (1) bekezdés szerint az elévülés akkor kezdődik, amikor a követelés esedékessé vált. A (2) bekezdés értelmében, ha a követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az akadály megszűnésétől számított egy éven belül – egy éves vagy ennél rövidebb elévülési idő esetében pedig három hónapon belül - a követelés akkor is

érvényesíthető, ha az elévülési idő már eltelt, vagy abból egy évnél, illetőleg három hónapnál kevesebb van hátra (elévülés nyugvása).

[64] Az I. rendű alperes jogalap nélküli gazdagodása a II. rendű alperes által elkövetett bűncselekmény ideje alatt következett be, vagyis a gazdagodás a bűncselekmény befejezésével 2007-ben vált teljessé. A jogalap nélküli gazdagodás megtörténte objektív tény, független attól, hogy a felperesnek arról volt-e tudomása.

[65] Az elévülés nyugvásának megszűnése szempontjából azonban már annak van jelentősége, hogy a jogosult mikor jutott teljeskörűen az igényérvényesítéshez szükséges információk birtokába. Ha ugyanis az esedékessé vált követelést a jogosult menthető okból nem tudja érvényesíteni, az elévülés nyugvása beáll, és az akadály megszűnése után a Ptk. 326. §-ának (2) bekezdése szerinti ideig a követelés még érvényesíthető. Az elévülés lényegében a mulasztása folytán érinti jogvesztéssel a jogosultat, az elévülési idő nyugvásának lényege pedig az, hogy a követelés érvényesítésének azok az akadályai, amelyek nem hozhatók összefüggésbe a jogosult magatartásával, ne essenek az ő terhére. Az elévülés nyugvása meghosszabbítja az elévülési időt, és a hatályos jogi szabályozás mellett bekövetkezhet már az elévülési idő alatt, de akkor is, amikor az igényérvényesítés akadályai az elévülés megkezdésének időpontjában már fennállott (BH2005. 104.).

[66] A jelen per előzményeként a büntető eljárás során egyrészt azt kellett bizonyítani, hogy nem könyvelési, pénzkezelési vagy egyéb, a felperes érdekkörébe tartozó ok, hanem bűncselekmény elkövetése miatt következett be vagyonsökkenés a felperesnél, és hogy a károkozó a II. rendű alperes volt. Csak ennek jogerős megállapítását követően került abba a helyzetbe a felperes, hogy – az összegszerűség tisztázása miatt egyéb polgári peres útra utasított büntető ítéleti rendelkezésnek megfelelően – az alperesekkel, mint házastársakkal szemben – eltérő jogcímenen – érvényesíthette a polgári jogi igényét. Az ítéltábla osztja az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a büntető eljárás jogerős befejezéséig (2014. június 3.) a felperes I. rendű alperessel szembeni jogalap nélküli gazdagodás megtérítése iránti igényérvényesítés elévülési ideje nyugodott.

[67] A továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy a nem megfelelő jogcímen és hatáskörrel nem rendelkező bíróság előtt történt igényérvényesítés hogyan hatott a követelés elévülésére.

[68] A rPtk. 327. § (1) bekezdése alapján a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólítás, a követelés bírósági úton való érvényesítése, továbbá megegyezéssel való módosítása – ideértve az egyezséget is –, végül a tartozásnak a kötelezett részéről való elismerése megszakítja az elévülést.

A (2) bekezdés értelmében az elévülés megszakadása, illetőleg az elévülést megszakító eljárás jogerős befejezése után az elévülés újból megkezdődik.

[69] A keresetlevél beadásával a jogosult egyértelműen kifejezi azt a szándékát, hogy az abban meghatározott követelését bírósági úton érvényesíteni kívánja. Amennyiben ennek a kézbesítése a kötelezett részére megtörtént, a kézbesített keresetlevélnek ugyanolyan –

elévülést megszakító – hatályt kell tulajdonítani, mint a követelés teljesítésére irányuló írásbeli felszólításnak. Az elévülés tehát ez okból is megszakad, és a keresetlevélnek a kötelezett részére való kézbesítése után újból megkezdődik (BH2007. 408).

[70] Az előbbieket összegezve: a felperes I. rendű alperessel szembeni követelésének elévülése a büntető eljárás alatt nyugodott, a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtti perindítással, illetve a keresetlevél I. rendű alperes részére történő kézbesítése folytán megszakadt, ezért az a jelen perben történt keresetváltoztatásig nem évült el.

[71] A Csjt. 27. § (1) bekezdése szerint a házasság megkötésével a házastársak között házassági életközösség idejére házastársi vagyontársaság keletkezik. Ennek megfelelően a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve azt, ami valamelyik házastárs külön vagyonához tartozik. Közös vagyon a külön vagyonnak az a haszna is, amely házassági életközösség fennállása alatt keletkezett, levonva ebből a vagyonkezelés és fenntartás költségeit.

[72] A perben feltárt tényállásból bizonyosan megállapítható, hogy az alperesek között a károkozás időszakában a házastársi életközösség fennállt. Közös lakásban lakva, együtt nevelték gyermekeiket, a családi együttélés során felmerült költségekhez az I. rendű alperes rendszeresen hozzájárult. Az értékes műszaki cikkeket, egyéb ingóságokat is közösen szereztek be és használták. Az, hogy I. rendű alperes jövedelme egy részét elkülönítette és csak magára fordította, nem jelenti a házastársi közös vagyon elkülönítését vagy megosztását. Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy 2003 és 2007 közötti perbeli időszakban az alperesi házastársak közös vagyoni gazdálkodást folytattak és ebbe a házastársi közös vagyonba folyt be a bűncselekményből származó összeg. Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg azt is, hogy a II. rendű alperes által bűncselekménnyel okozott kár megtérítéséért az I. rendű alperes, mint házastárs is felelősséggel tartozik (BH2000. 546). Az ítéltábla álláspontja szerint is irányadó eseti döntésben a Kúria megállapította, a házastársak egymás közötti belső jogviszonyában a házastársakat terhelő vagyoni passzívák alvagyoni jellegének a meghatározása, tehát a közös, illetve külön adóssághoz minősítése körében a bírói gyakorlat jelentőséget tulajdonít annak, hogy az adott tartozás a házassági életközösség tartama alatt vagy annak kezdete előtt, illetőleg annak megszűnése után keletkezett-e. Ennek megfelelően egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a házastársak valamelyikének a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése nem a bűncselekményt elkövető házastárs külön adósságának, hanem a házastársak közös adósságának minősül akkor, ha a bűncselekménnyel szerzett haszon a közös vagyonba került vagy azt a házastársak közösen élték fel, majd pedig utóbb ennek visszafizetése esedékessé válik. Jelen ügyben a II. rendű alperes terhére rótt bűncselekmény elkövetésének az időpontjában az alperesek házassági életközössége fennállt, így a Csjt. 27. § (1) bekezdésében és a rPp. 6. § (2) bekezdésében foglalt anyagi jogi és eljárásjogi szabályok helyes alkalmazásával foglalt állást az elsőfokú bíróság abban, hogy a II. rendű alperes által elkövetett bűncselekménnyel a felperesnek okozott kár az alperesek közös adósságának minősül. Törvényes vélelem szól ugyanis amellyel, hogy a házaspár valamelyike által az életközösség fennállása alatt elkövetett bűncselekményből származó haszon befolyt a közös vagyonba.

[73] Az elsőfokú eljárásban feltárt tényállás szerint a házastársak vagyontársasága a perbeli időszakban fennállt, életvitelük meghaladta az igazolt jövedelmi viszonyait, mely

kizárólag a II. rendű alperes által folytatólagosan elkövetett pénzügyi bűncselekményből származó pénzből volt finanszírozható. Az alperesek ezért nem tudták megdönteni a Csjt. előbbiek szerinti véelmét.

[74] Az alperesek fellebbezése a jogalap nélküli gazdagodás körében annyiban ellentmondásos, hogy egyfelől arra hivatkoztak, nem volt gazdagodás a bűncselekményből, másfelől az I. rendű alperes esett tőle, ezért azt nem lehet visszakövetelni. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, nem vizsgálhatja azt, hogy a II. rendű alperes elkövette-e a terhére rótt bűncselekményt, hiszen azt jogerős bírói ítélet állapította meg. Az I. rendű alperes pedig a per során az elsőfokú eljárásban nem hivatkozott arra, hogy a jogalap nélküli gazdagodástól a visszakövetelés előtt esett volna, ezért a másodfokú eljárásban e tárgyban előterjesztett hivatkozása már nem is volt érdemben vizsgálható [rPp. 235. § (1) bekezdés, Pp. 141. § (6) bekezdés].

[75] Az előbbiekre figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése értelmében – a végrehajthatóság érdekében történt pontosító részbeni átszövegezéssel – helybenhagyta. Az alperesek marasztalásának egyetemlegessége a Ptk. 364. § utaló szabálya folytán a Ptk. 344. § (1) bekezdésén alapul.

[76] Az eredménytelenül fellebbező alperesek közül csak az I. rendű alperes köteles a rPp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes másodfokú költségeinek megfizetésére, mivel az egyetemleges marasztalás tekintetében II. rendű alperes külön fellebbezési kérelmet nem terjesztett elő. A másodfokú költségként jelentkező felperesi jogi képviselő munkadíjának mértékét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés és (5) bekezdésére figyelemmel állapította meg azzal, hogy annak mértékét a (6) bekezdés szerint – a felperes jogi képviselőjének a másodfokú eljárásban kifejtett tevékenységével arányosan – mérsékelte.

[77] A le nem rótt fellebbezési illetéket az alperesek teljes személyes költségmentessége miatt az állam viseli [Pp. 84. § (1) bekezdés a) pont, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §].

Szeged, 2023. január 12.

Dr. Hámori Attila s.k.

a tanács elnöke

Dr. Dobler László s.k.

előadó bíró

Dr. Tolna András s.k.

táblabíró